

Németh Viktória

PhD-hallgató

**Pécsi Tudományegyetem, Természettudományi Kar, Földtudományok
Doktori Iskola és a Pallas Athéné Alapítványok geopolitikai doktori prog-
ramja**

PhD student

**University of Pécs, Faculty of Science, the Doctoral School of Earth Sci-
ences and Pallas Athene Foundations, Pécs, Hungary**

email: nemetviki@gmail.com

VÁROSOK A GEOPOLITIKÁBAN – ROVANIEMI AZ ARKTISZ GEOPOLITIKÁJÁBAN

CITIES IN GEOPOLITICS – ROVANIEMI IN THE GEOPOLITICS OF ARCTIC

ABSTRACT

The next study examines the international political role of cities through the example of the city of Rovaniemi, Finland. In the past decades, Rovaniemi has sought to become an inevitable actor in its Arctic affairs. It has not become only a venue for international political negotiations, but it has been able to provide permanent participation in the negotiation of Arctic affairs. The city's university and its scientific research centre became a main tool in its international activity. The Arctic Environmental Protection Strategy (AEPS, the so-called Finnish Initiative)¹ was signed in Rovaniemi. The creation of international network of universities and research centres in the Arctic has been initiated by the local university. The town has also become a prominent destination for Arctic tourism. Its name is closely intertwined with the Arctic, as the gateway to the region. In my research, I have used several disciplines' approach, including geopolitics, international relations and local history. Thanks to the Tempus Public Foundation's Campus Mundi scholarship, I was able to conduct research at the University of Lapland, in Rovaniemi. The activity of Rovaniemi is an example, how a city can associate its name with a highlighted affair in international politics. This status increased the importance of the place at international level and contributed to the economic growth of the city.

Kulcsszavak: Arktisz, Finnország, Lappföld, geopolitika, geostratégia, tudásalapú társadalom és gazdaság

Keynotes: Arctic, Finland, Lapland, geopolitics, geostrategy, knowledge-based economy and society

1. Bevezetés

A finn oktatási rendszer az elmúlt évtizedekben a világ élvonalába került. A finnek azóta is nagy hangsúlyt fektetnek az innovációkra, és bátorítják a kreatív megközelítéseket. Finnország az Északi-sarkvidék országai között igyekszik élenjárni a régió problémáinak multidiszciplináris megközelítésében, valamint a környezeti kérdések, a fenntartható fejlődés és a helyi őslakos népek jogainak napirenden tartásában. Rovaniemi városa, illetve annak egyeteme, a Lappföldi Egyetem vált az Arktisz kutatások központjává Finnországban. A helyi Arktisz Központ, az Arktikum a társadalom széles rétegeit kívánja elérni a sarkvidékkel kapcsolatos ismeretterjesztésben, ebben az intézmény különböző funkció segítenek. Az Arktikum múzeum, tudományos központ, turisztikai látványosság, népszerű kulturális célpont, illetve találkozók és konferenciák helyszíne.² Az Európai Unióban Finnország emelte a politikai irányvonalak közé a sarkvidék témáját, az Északi Dimenzió (Northern Dimension) kezdeményezés keretei között.³ Továbbá a finnországi város, Rovaniemi, valamint Arktisz Központja a finn innováció és siker példája lehet.

A kutatás során arra kérdésre kerestem a választ, hogy egy város hogyan válhat nemzetközi politikai, illetve geopolitikai tényezővé. Ezt a kérdéskört a finnországi Rovaniemi példáján keresztül vizsgáltam. A város több szállal kötődik az Északi-sarkvidékhez, számos a térséggel kapcsolatos tudományos kutatás, illetve nemzetközi politikai kezdeményezés indult ki a helyszínről. Elsőként a város földrajzi fekvését, természeti adottságait és ezzel összefüggésben gazdasági jellemzőit vizsgáltam. A következő lépésként a városok geopolitikájára vonatkozó elméleteket tekintettem át. Végül a konkrét esetet, Rovaniemi nemzetközi politikai törekvéseit vizsgáltam. A település specifikusan az Arktisz-ügyeiben igyekezett meghatározó tényezővé válni. Ebben a törekvésben kiemelt szerep jutott az információnak és tudásnak. A város létrehozta az Északi-sarkvidéket multidiszciplináris megközelítésben vizsgáló, több tudományágra kiterjedő tudásközpontját, az Arktisz Központot (Arktikumot). Az intézmény Arktisszal kapcsolatos ismeret terjesztése széles spektrumot ölel fel a témákon kívül a célközönség tekintetében is, mivel a tudományos központ mellett múzeum, illetve látogatóközpontként is működik.

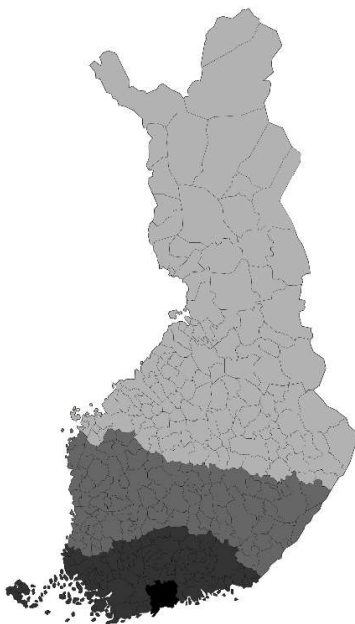
A Tempus Közalapítvány Campus Mundi ösztöndíja keretében alkalammal nyílt a rovaniemi Lappföldi Egyetemen kutatni, és az egyetem oktatóival konzultálni. Jelen dolgozat a helyszínen elvégzett kutatásaimon alapul.

2. Rovaniemi földrajzi helyzete és adottságai

Rovaniemi Lappföld fővárosa, vagyis Finnország legészakabbi tartományának székhelye. A város lényegében az Északi-sarkkörön fekszik, ami alapot szolgáltat arra, hogy magát az arktikus régió kapujaként (the gateway to the Arctic) tartsa számon.⁴

Lappföld bővelkedik természeti erőforrásokban, de a zord időjárási körülmények miatt mégis Finnország legritkábban lakott területe. Sajátos éghajlati és földrajzi adottságai a gazdasági lehetőségeket nagyban befolyásolják. Az ország lakosságának kevesebb, mint 3,5% él a régióban,⁵ miközben a területének több mint fele tartozik ide⁶ (1. térkép). Lappföld minden harmadik lakosa Rovaniemiben él. A demográfiai adatok azt mutatják, hogy a térségről elvándorlók aránya meghaladta a bevándorlókét az elmúlt több, mint 30 évben.⁷ Az Arctic Human Development Report alapján a születések száma kismértékben képes volt kompenzálni a kivándorlást,⁸ az országos átlagnál kedvezőbb adatokkal.⁹ A számok összességében így is a népesség fogyásáról tanúskodnak. Ebben fontos szerepe lehet annak a tényezőnek, hogy a munkanélküliség aránya hagyományosan magas a régióban, jelenleg is 10% feletti.¹⁰

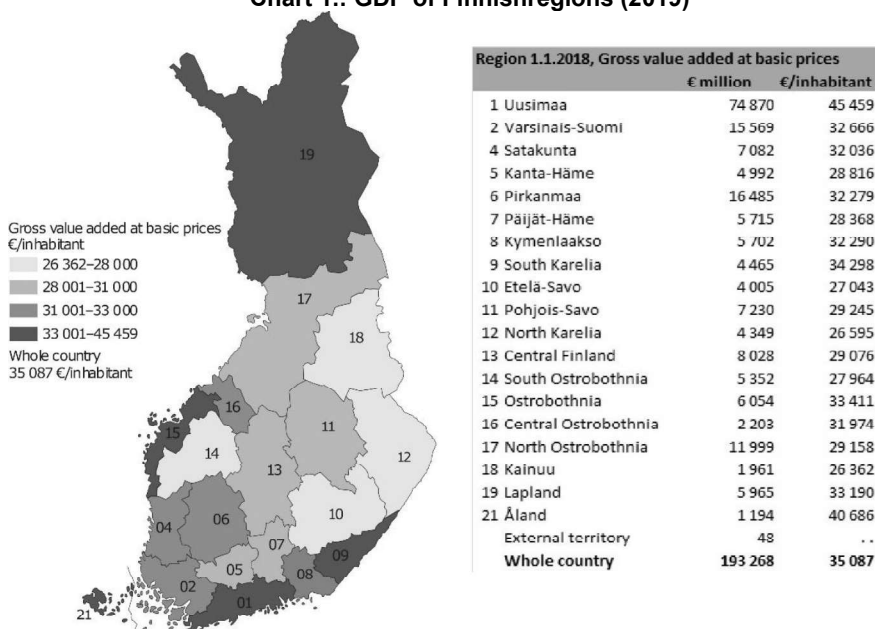
1. térkép: Finnország lakossága (2017)
 (minden árnyalat a lakosság egy negyedét ábrázolja)
Map 1.: Population of Finland (2017)
 (each shaded area contains a quarter of the Finnish population)

Forrás: Nayta Data, Statistics Finland (2018): Population. Statistics Finland. Helsinki.

A tartománynagy léptékű gazdasági szerkezetváltáson ment keresztül elmúlt 150–200 évben, aminek köszönhetően jelentősen javultak a gazdasági mutatók. A tartomány egy főre jutó GDP-je jelenleg az ötödik legmagasabb Finnország huszonegy megyéjéből¹¹ (1. ábra). A kezdetben mezőgazdasági (azon belül is elsősorban rénszarvastenyésztő) vidék rövid idő alatt eljutott a terciér szektor jelentős fölényéhez. A szolgáltató iparánya ma 70%, míg az elsődleges szektor 6%-ra zsugorodott. Elsősorban a turizmus, és azon belül is az élményturizmus aránya növekedett meg nagymértékben.¹² Rovaniemi esetében felismerték azokat a faktorokat, amelyeket a város gazdasági előnyére tudtak fordítani, és a városfejlesztési stratégiát erre építették. (Ez a sarkvidéki elhelyezkedése, és a tartomány határ menti státusza. Szomszédos Svédországgal, Norvégiával és Oroszországgal.) A stratégia egyik fontos pillére a nemzetköziesítés, a nemzetközi tőke vonzása, valamint logisztikai és tudásközpont kialakítása, továbbá a természeti és élményturizmus fejlesztése. A törekvésekben a „sarkvidéki védjegy” fogja össze, illetve a sarkvidék tudat erősítése hat át.¹³

1. ábra: Finn régiók egy lakosra jutó GDP-je (2019)
Chart 1.: GDP of Finnish regions (2019)

Forrás: Statistics Finland (2019): Gross value added at basic prices.
Statistics Finland. Helsinki

2. Városok a geopolitikai elméletében

A közlekedés és kommunikáció forradalmával az ember térhez való viszonya átalakult. Ahogy Csizmadia Norbert *Geopillanat* című könyve felhívja rá a figyelmet, a földrajz és a tér nem tűnt el a politikai gondolkozásból illetve a geopolitikából, hanem megújult formában van jelen.¹⁴ Ehhez a jelenséghez hozzátartozik a nemzetközi szereplők körének átalakulása, ahogy Renato Balbim (2016): *The geopolitics of cities old challenges, new issues* tanulmánykötetben hangsúlyozza, az NGO-k, társadalmi szervezetek és transznacionális vállalatok mellett a városok is feltűntek a nemzetközi politikaformálás területén.¹⁵

A városok megjelentek a diplomácia színterén. Ennek egyik eleme, hogy kialakult a városoknak egy olyan köre, amelyek rendszeresen megjelennek, mint a nemzetközi politikai találkozók állandó helyszíne. Erre Európában példa lehet Párizs, Bécs vagy Budapest esete.¹⁶ Továbbá ez a jelenség figyelhető meg Rovaniemi esetében, egy különleges, szakosodott módon, vagyis kimondottan az Északi-sarkvidék ügyeire specializáltan.

Csizmadia Norbert (2017) *Geopillanat* című könyvében több más, elsősorban geoökonómiai illetve gazdasági tényezőt emel ki, amelyek a városok nemzetközi térben elfoglalt helyét jellemezhetik. A településeket a gazdasági növekedés centrumaiként értelmezhetjük. Azok a helyszínek a legfejlődőképesebbek, ahol a tehetség, az innováció és kreativitás megjelenik. Rovaniemi különösen nagy hangsúlyt fektet az említett adottságokra, illetve azok fejlesztésére. Lényegében a város identitásának része, hogy magát innovátorként és pionírként határozza meg. Rovaniemi külön programmal rendelkezik, az ún. Arctic Smartness klaszter együttműködés kialakítására, amely célja az új és innovatív iparágak támogatása. Már most is számos szektorban jelen vannak az újítások: a termelésben a bioágazatok elterjedése, az energiaiparban a megújuló- vagy alternatív erőforrások (mint a vízi erőművek), a faiparban az ökológikus gazdálkodás, ami mellett tere van a kutatás és fejlesztésnek, valamint az oktatási tevékenység szintén kiterjedt.¹⁷

A *Geopillanat* című könyv arra szintén felhívja a figyelmet, hogy a városok integrált gazdaság térségekké alakulnak.¹⁸ Lapföldet Finnország legnemzetközibb régiójának tartják, már csak földrajzi elhelyezkedése miatt is. A régió közvetlenül határos Svédországgal, Norvégiával és Oroszországgal. A finn export 7%-át a térség termeli.¹⁹ A város stratégiajának része a nemzetközi pénzügyi befektetések és üzleti lehetőségek fellendítése. A turizmus pedig már most is a régió legnagyobb léptékben fejlődő szektora.²⁰ Továbbá a város az Északi-sarkvidék információs és

közlekedési hubjaként határozza meg magát, nem minden ok nélkül (2. térkép). Ennek a törekvésnek központi eleme, hogy a település kiemelt közlekedési csomóponttá váljon az Európai Unió és a többi arktikus térség összekapcsolásában, valamint a térség nemzetközi szerepvállalásán keresztül.²¹

2. térkép: Rovaniemi és a finn Lappföld, mint közlekedési hub
Map 2.: Rovaniemi and Finnish Laplandstraffic hub

Forrás: Jokelainen, Kristiina (2018): Lapland – An Arctic and International Highflier. Regional Council of Lapland. Rovaniemi. 7. old.

A városok geopolitikája kapcsán szintén érdemes vizsgálni az elnevezés földrajzot és a helyteremtést. Békési László (2004) A politika földrajza című könyvében felhívja rá a figyelmet, hogy az ember igyekszik a térben politikai nyomot hagyni. Ennek keretében a földrajzi helyek elnevezését számtalan esetben politikai szándékai szerint alakítja, illetve új ember által alkotott tereket hoz létre.²² Jelen esettanulmány szempontjából a Rovaniemiben található, és Északi-sarkvidékhez kötődő elnevezések lehetnek relevánsak. Már maga az a helyi tudományos központ és múzeum neve, az Arktisz Központ, más néven Arktikum is fontos eleme az elnevezés földrajznak. Emellett a város északi területén áthaladó Északi-sarkkör vonalára is komoly infrastruktúrát épített ki. A Sarkkörön található a város egyik legfőbb turisztikai látványossága, az „igazi finn Mikulás” falva. A helyszínt a legtöbb városba érkező látogató felkeresi,

illetve ez utazása főcélpontja. A Mikulás és a Sarkkör összekapcsolása erősíti a város Arktikus régióhoz való kötődését, egy elképzelt, sarkvidéki helyszín valóságossá tételével.

Az elmúlt évtizedekben a városok felértékelődtek a geopolitikában. Rovaniemi viszonylag kis mérete ellenére olyan jellegzetességeket mutat, mint a nemzetközi térben jelentős és sokkal nagyobb lélekszámú települések. A városfejlesztési stratégia tudatosan törekszik a nemzetközi politikában betöltött státusz fenntartására. A külpolitika területén cél volt, hogy a város nemzetközi politikai tárgyalások helyszínévé váljon, elsősorban az Arktisz-ügyekben, és meghatározó legyen a sarkvidékkel kapcsolatos tudományokban. A gazdaságfejlesztésben szintén törekszik a nemzetköziesítésre és arra, hogy innovációs központtá váljon.

3. Tudásalapú politikaformálás – Rovaniemi város az Arktisz-politikában

Rovaniemi nem önmagában, mint város lépett az Arktisszal kapcsolatos politikaformálás területére. Amellett, hogy nemzetközi találkozók helyszínévé vált, hosszútávon képzelte el részvételét az Arktisz-ügyeknek formálásában. A város egyetemén Arktisz Tudásközpontot alakított ki, amely a regionális kutatások kiemelkedő intézménye lett.

A Lappföldi Egyetem Rovaniemi város előretolt bástyájává vált a nemzetközi kapcsolatokban, és jelentős presztízsre tett szert a sarkvidéki témákban. Az egyetem 40 évvel ezelőtt, 1979-ben jött létre. Ugyanebben az évben megfogalmazódott az Arktisz jelenségeivel foglalkozó múzeum létrehozásának gondolata. A megvalósításig azonban még majdnem egy évtizednek kellett eltelnie. Az Arktisz Központot alapjait 1985-ben fektették le. 1988-ban határozták el, hogy Arktisz Központ ne csak egy különálló múzeum legyen, hanem a Lappföldi Egyetem egyik intézete, és további tudományos funkciókat töltsön be. Ebből következően már maga az intézménytípus is egy rendkívüli innováció eredménye. A kutatóközpont a működését 1989-ben kezdte meg. Az Arktisz témájára specializált könyvtár 1990-ben, a múzeum pedig 1992-ben nyílt meg. Innentől kezdve Rovaniemi városa aktív részese lett az Arktisszal kapcsolatos tudományos ügyeknek.

1991-ben Rovaniemiben írták alá az Északi-sarkvidék Környezetvédelméről szóló Stratégiát (Arctic Environmental Protection Strategy, AEPS), vagy más néven a „finn kezdeményezést”. Ez az egyezmény alapozta meg az Arktisz Tanács 1996-os létrejöttét. (Az Arktisz Tanács az Északi-sarkvidék ügyeivel foglalkozó legfontosabb nemzetközi szervezet.) A részes felek pedig tulajdonképpen ugyanazok az államok voltak, mint akik a Tanácsnak is tagjai lettek: Kanada, az Egyesült Államok,

Dánia (Grönland), Izland, Norvégia, Svédország, Finnország és kezdetben a Szovjetunió, majd Oroszország.²³ A szerződésnek nagy jelentősége volt, hiszen közvetlenül a hidegháború vége után közös kezdeményezésbe fogta össze az Egyesült Államokat és Oroszországot. Az Arktisz Tanács mai megfigyelő országai közül, pedig már képviseltette magát az Egyesült Királyság, Németország és Lengyelország. Az együttműködés további különlegessége, hogy az állami szereplők mellett a résztvevők körébe tartozott három őslakos szervezetet: a Számi Tanács, a Cirkumpoláris Inuit Tanács és az orosz Észak-Szibériai Népek Egyesülete.^{24, 25}

Finnország az Arktisz-ügyeinek Európai Unión belüli képviselőjében politikaformálónak kíván fellépni. Egy évvel a finn uniós csatlakozás után, 1997-ben éppen Rovaniemiben indult el az EU Északi kezdeményezése (Northern Dimension Policy).²⁶ Az EU Arktisszal kapcsolatos elképzeléseiben mind a mai napig a jelentős finn érdekvédelem figyelhető meg. Az Arktisz-politika magyar szempontból talán marginális kérdésnek tűnik, de európai uniós és világgazdasági szempontból igen jelentős. Az északi régió jelenleg a Földön található legnagyobb kőolaj- és földgázkészletekkel rendelkező terület. Az európai országok számára pedig igen nagy jelentősége van az északi tengeri út megnyílásának, amely időben és térben is legalább harmadával rövidítheti le a távolságot Kelet-Ázsia irányába (3. ábra). Az útvonal már a kínai selyemút kezdeményezésnek is fontos pillérévé vált. Az északi halászati lehetőségek bővülése szintén fontos (elsősorban) az észak-európai népek számára. A sarkvidéki turizmus pedig az európai turizmus egyik legdinamikusabban fejlődő régiója.

3. ábra: Európai országok várható északi tengeri úton zajló kereskedelme 2050-ben
Chart 3.: Estimated trade volume of European countries via NSR, by 2050

Forrás: saját szerkesztés; Leypoldt, Patrick (2015): The capacity potential of the Northern Sea Route by 2050. In: Keupp, M. M. (eds.): The Northern Sea Route – A comprehensive analysis. Springer, Wiesbaden. pp. 89–106.

Az EU finn kezdeményezésre nagy hangsúlyt helyez a fenntartható fejlődésre, az északi vizeken történő hajózás minél környezetkímélőbbé tételére, támogatja a régióban zajló kutatásokat, a turizmus fejlesztésén

keresztül pedig a helyi lakosság megélhetési lehetőségeit, és ennek mentén támogatja az őslakos kultúrák (számik) megmaradását (4. ábra).²⁷ Ugyanakkor a politika célok és az eddig elért eredmények nem minden esetben voltak összhangban egymással. Ennek részletei egy későbbi elemzésben kaphatnak helyet. Jelen elemzés szempontjából pedig kiemelendő, hogy az európai uniós Arktisz-politikai pillérei nagymértékben visszatükrözik a szűkebben vett tartományi érdekeket, az összeurópai szempontom mellett.

4. ábra: Az EU Arktisz politikájának pillérei
Chart 4.: Arctic Policies of the European Union

Forrás: saját szerkesztés, EEAS (European External Action Service, 2016).
 EU Arctic policy. EEAS. Brüsszel.

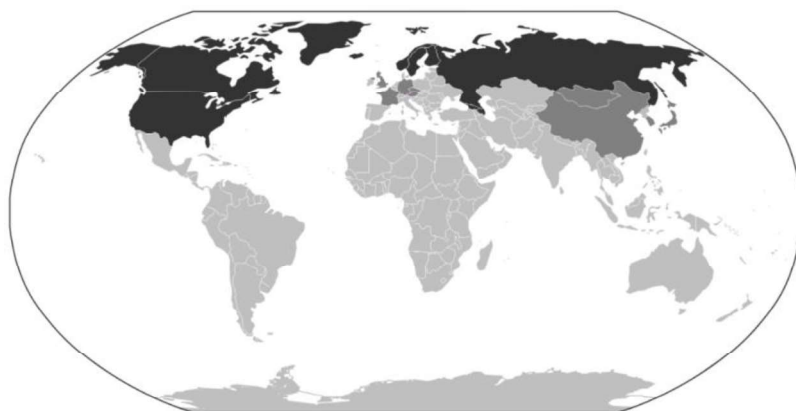
Az Arktikum épület (Rovaniemi Arktisz Központja) számos, rendszeresen megrendezésre kerülő tudományos konferenciának ad otthont. Léteznek a sarkvidékek nemzetközi jogi helyzetével foglalkozó tudományos találkozók, sarkvidéki agrárgazdasági fórum vagy az Északi-sarkvidék nemzetközi gazdasági és politikai helyzetét vizsgáló konferenciák.

Az Arktisz Központnak ötven állandó kutatója van, és számos vendég oktatóval működnek együtt.²⁸ A finn egyetem rendkívül nyitott az innovatív megközelítésekre, és szívesen látják más országok szakembereit előadóik, illetve kutatóik sorában. A Központnak öt intézete van, (Globális Változások, Arktisz Antropológiája, Északi Politikai Gazdaságtan, Arktisz Kormányzás és a Nemzetközi és Kisebbségi Jogok Északi Intézete).²⁹ Mindegyik esetében fontos a multidiszciplináris szemlélet és a tudományterületek közötti együttműködés. Ugyanakkor az egyetem többi kara is nagy figyelmet szentel az Északi-sarkvidék témájának, így a hallgatók tanulhatnak például északi design vagy sarkvidéki turizmust.

A rovaniemi egyetem vezetésével indult ki az a nemzetközi mozgalom, amely közös hálózatban fogja össze az Arktisz témájával foglalkozó

egyetemeket és kutatóintézeteket. A nyolc északi-sarkvidéki állam több mint 120 intézményén kívül további 21 régió kívüli intézet rendelkezik tagsággal a kezdeményezésben. Közöttük a legaktívabb ország Kína, amely 10 tagintézettel képviselteti magát. A közép-európai régiókból Ausztria és Csehország képviselteti magát a hálózatban egy-egy kutatócsoporttal. A hálózat saját folyóirattal és csereprogramokkal rendelkezik, valamint rendszeresen közös konferenciákat szerveznek.

3. térkép: Az Arktisz Egyetemek és kutatóintézetek hálózata, országonként
Map 3.: of Arctic Universities, by countries

Forrás: saját szerkesztés, UArctic (2019): Members. UArctic. Rovaniemi.

A 2000-es évek elejétől a Lappföldi Egyetem kutatói a Nemzetközi Poláris Éve³⁰ kivitelezésében tevékenyen részt vállalt. A Nemzetköz Poláris év a sarkvidékek természettudományos megfigyelésére irányuló nemzetközi összefogás, amely, általában, néhány évtizedenként kerül megrendezésre. A kezdeményezés hazai vonatkozással is rendelkezik: az 1800-as évek végén az Osztrák–Magyar Monarchia egyik sarkkutatójának ötlete alapján indult el.³¹ Megjegyzendő, hogy napjainkban Ausztria igyekszik továbbra is részt venni a sarkvidékekkel kapcsolatos ügyekben, a magyar fél azonban jelentősen háttérbe vonult.

A már említett Arktikum, az Arktisz tudományos vizsgálatának és a térséggel kapcsolatos ismeretterjesztés központja. A Lappföldi Egyetem a kutatóintézeten kívül a kimondottan Arktisz témájával foglalkozó könyvtárat is fenntartja, az ún. Arktikum épületében. Itt található Tudományos Központ és az Arktisz témájú Múzeum. A múzeumra épp úgy jellemző a multidiszciplináris megközelítés, mint a tudományos központra. Az emberi és természeti tényezőket igyekeznek együttesen értelmezni, és vizsgálni azok jelenlétét az Arktisz életében. Három állandó kiállítás van, és ezeket egészíti ki egy arktikus témájú filmvetítés. A legnagyobb állandó kiállítás témája a „Változó

Arktisz”, amely az északi-sarkvidék népeit és természeti környezetét mutatja be a mai kihívások tükrében. A második „Az Északi Utak”, amely Lappföld történetével, néprajzával, természeti környezetével és a mai emberek életmódjával egyaránt foglalkozik. A harmadik kiállítás a „Finnország a Jeges-tenger partjainál” címet viseli, és azt a mintegy húszéves, két világháború közötti időszakot mutatja be, amely során Finnország rendelkezett egy Jeges-tenger melléki tartománnyal. Ezzel is erősítve azt a képzetet, hogy finn Lappföld az arktikus régió európai kapuja.

Az egyetem, a múzeum és a város életében jelenleg központi kérdésként kezelik az ember és természet viszonyát. A természet közelség gondolata széles skálán mozog, a természettudományos és gazdasági kutatásoktól a művészeti alkotásokig, illetve designig terjed. A másik jelentős kérdés a hagyományok és a modernkor vívmányainak együttélése. A két kérdéskört sokszor összekapcsoltan vizsgálják. A hagyományos szemlélet újra értelmezése megjelenik az őslakosok politikai és nemzetközi politikai helyzetének vizsgálatában, az agrártudományokban, erdészetben, vagy a gyógynövények használatának reneszánszában, de akár még tudományos módszertani kérdések újragondolásában is.

Az innovációk és kreativitás támogatása mellett a személyesség is egyre fontosabb. Ennek egy érdekes jelensége az élettörténetek beemelése a tudományos vizsgálatokba. Így például jogi esetek megértésében, társadalmi folyamatok elemzésében egyre inkább bekerül az elemzési módszerek közé. A történelemtudományban pedig a személyes történetek előtérbe kerülésében jelentkezik.

A finnországi egyetemi hallgatókkal történt beszélgetések alapján pedig az a kép rajzolódott ki, hogy a legtöbb külföldi tanuló motivációja, a finnországi tanulmányai során, hogy a más országokban még a tudomány határterületének számító vagy el nem ismert tudásokra tegyen szert, illetve, hogy kibontakoztathassa saját kutatásait ezekben a témákban. A Lappföldi Egyetem sikeres tudja közvetíteni magáról azt a képet, hogy az innovációk területén élen jár az európai egyetemek között.

Rovaniemi és a Lappföldi Egyetem mindazok számára kedvező választás lehet, akik az Észak jelenét, múltját, jövőjét, valamint kihívásait és megoldásait szeretnék tanulmányozni. A finnek nagy hagyománnyal rendelkeznek az északi politikaformálásban és kutatásban. Emellett Finnország az innováció és kreativitás országa is. A Nokia nehéz időszaka nem keserítette el a finneket, a cég még mind a mai napig az ország legnagyobb vállalata, de mellett új iparágakban törnek előle. Például a Kone a liftek gyártásában, vagy a finn fa- és papíripar is reneszánszát éli. Továbbá Finnország a nemzetközi politika színterén felülreprezentált, az ország méreteihez képest, és nemzetközi kapcsolatok területén iskolate-

remtő. [A korábbiakban a két hidegháborús blokk közötti lét tapasztalatai miatt, ma pedig olyan esetekkel hívja fel magára a figyelmet, mint az Európai Unió közös északi politikájának (Northern Dimension) megteremtése]. Az egyik titok pedig az innováció bátorításán kívül, a tudományok határterületének kiaknázásában, és a tudományterületek kombinálásában van.

4. Összegzés

Rovaniemi földrajzi elhelyezkedése folytán az Északi-sarkvidék kapuja. A város ezt az adottságát rendkívül sikeresen használja ki, mind gazdaságfejlesztése, mind pedig nemzetközi kapcsolatai kialakítása során. A város sarkvidékhez kötődő turizmusa dinamikusan fejlődő ágazat, ami mellett információs és logisztikai hub szerepét is betölti a sarkvidéken túli területek esetében. Az Északi-sarkvidék menti nemzetközi kapcsolatok és tudományok központjává vált. A városból indult ki több, az Arktisz témájával foglalkozó kezdeményezés, illetve a helyszínen nagy jelentőségű egyezményeket írtak alá. Ugyanakkor a sikeres érdekképviselőnek köszönhetően az Európai Unió szintén saját északi-sarkvidéki kapujának tekinti, vagyis annak a helyszínnek, amely összeköti az uniót a sarkvidéki államokkal.

A geopolitika tudományában az elmúlt évtizedekben megjelentek azok az elméletek, amelyek a városok nemzetközi szerepvállalását vizsgálják. Egyes települések nemzetközi találkozókká állandó helyszíneivé váltak, és a gazdasági növekedés önálló centrumai lettek, amelyek sok világgazdasági súllyal és kiterjedt nemzetközi kapcsolatokkal rendelkeznek. Ez a jelenség általában nagy lakossággal rendelkező városokra jellemző. Rovaniemi esete több szempontból is speciális, csak regionálisan számít nagyvárosnak, de igyekszik az Arktisz-ügyeivel kapcsolatos politikaformálás centrumává válni Finnországon és az Európai Unión, valamint az arktikus térségen belül is. Ezzel a törekvésével több régiót és nemzetközi szervezetet köt össze.

Rovaniemi esetében rendkívül tudatos és koncentrált politikaformálásnak lehetünk szemtanúi, amely nagyban épít a város adottságaira, földrajzi helyzetére [az Északi-sarkkörön fekszik és a régió három országgal határos szárazföldön (*2. térkép*)]. A stratégia célja, hogy a város nemzetközi üzleti központtá váljon, információs és logisztikai hub legyen, valamint a legdinamikusabban fejlődő gazdasági szektort, a sarkvidéki turizmust tovább erősítse. A stratégiában kiemelt szerepe van a tudásalapú gazdaságnak és innovációknak. Továbbá a nemzetközi kapcsolatok területén az Arktisz Központ játszik kulcsszerepet a város nemzetközi térben történő pozicionálásában. Az Arktikum központ egyszerre szolgál tudományos, ismeretterjesztési és turisztikai célokat. Ugyanakkor

kor biztosítja a város helyét az Arktisszal kapcsolatos tudományos eredmények elérésében, és a nemzetközi fórumokon való megjelenésben. A tudás- és információs központtá válás az Arktisz-ügyeiben kiemelt fontosságú volt. Ez alapozta meg a város állandó szereplővé válását az Északi-sarkvidék ügyeiben. Rovaniemi esete egyedül álló példája annak, hogy a tudásalapú gazdaság és nemzetközi kapcsolatépítés, hogyan tette megkerülhetetlen nemzetközi szereplővé Lappföld fővárosát.

JEGYZETEK/NOTES

1. AEPS szerződés az Arktisz Tanács (az Északi-sarkvidék ügyeivel foglalkozó legfontosabb nemzetközi szervezet) előzményének tekinthető. Az a nyolc Északi-sarkkörön túli állam (Kanada, USA, Dánia, Izland, Norvégia, Svédország, Finnország és Oroszország), illetve három arktikus őslakos szervezet volt a részese, amelyek ma a Tanács tagjai. Az együttműködés a régió környezeti értékeinek védelméről szól, és találkozókat sorozatát hívta életre, amely intézményesült formája az Arktisz Tanács lett. Csatlós Erzsébet (2013): Az Arktisz nemzetközi jogi helyzete. Akadémia Kiadó. Budapest. 238 old.
2. Visit Rovaniemi (2019): Arktikum. Visitrovaniemi.fi. Rovaniemi.
3. Arter, David (2000): Small State Influence Within the EU? The Case of Finland's Northern Dimension Initiative. *Journal of Common Market Studies*. 2000/5. szám. 677–697. old.; Catellani, Nicola (2003): The EU's Northern Dimension: Testing a New Approach to Neighbourhood Relations? Utrikes politiska Institutet. Stockholm. 51 old.
4. Keil, Kathrin–Rasputnik, Andreas (2014): The European Union's Gateways to the Arctic. *European Foreign Affairs Review*. 2014/1. szám. 101–120. old.
5. Statistics Finland (2018): Population. Statistics Finland. Helsinki.
6. The Arctic Institute: Finland. The Arctic Institute. Washington.
7. Bogoyavlenskiy, Dmitry et al. (2014): Arctic Demography in: Larsen, Joan Nymand–Fondahl, Gail: Arctic Human Development Report. Nordic Council of Ministers. Koppenhága. 27–41. old.
8. Heleniak, Timothy (2014): Arctic Population and Migration. In: Larsen, Joan Nymand–Fondahl, Gail: Arctic Human Development Report. Nordic Council of Ministers. Koppenhága. 53–104. old.
9. Statistics Finland: Change of total fertility rate by region from 2010 to 2017, per cent. Statistics Finland. Helsinki.
10. Norlen, Gustaf (2018): Unemployment rate, 2016. Norregio. Stockholm.
11. Statistics Finland (2019): Gross value added at basic prices. Statistics Finland. Helsinki.
12. Lähtenmäki, Maria (2006): From reindeer nomadism to extreme experiences: economic transitions on Finnish Lapland in the 19th and 20th centuries. *International Journal of Entrepreneurship and Small Business*, 2006/6. szám. 696–704. old.

13. Jokelainen, Kristiina (szerk.) (2018): Lapland an International Highflier. Regional Council of Lapland. Rovaniemi. 44. old.
14. Csizmadia Norbert (2017): Geopillanat. L'Harmattan Kiadó. Budapest. 294–343. old.
15. Balbim, Renato (2016): in: Balbim, Renato (szerk.) (2016): The geopolitics of cities old challenges, new issues. Institute for Applied Economic Research. Brasilia. 123–170. old.
16. Balbim (2016): 123–170. old.
17. Jokelainen (2018): 44. old.
18. Csizmadia (2017): 294–343. old.
19. Jokelainen (2018) 44. old.
20. Popescu, Ruxandra Irina–Corbos, Razvan-Andrei (2010): The Role of Tourism Marketing in the Strategic Development of the Town of Rovaniemi. Management & Marketing 2010/2. szám. 273–286. old.
21. Jokelainen (2018): 44. old.
22. Békési László (2004): A politika földrajza. Aula, Budapest. 206. old.
23. Csatlós (2013): 238. old.
24. Tennberg, Monica (1996): Indigenous peoples' involvement in the Arctic Council. Northern notes. 1996/4. 21–32. old.
25. Az 1990-es évek elején még csak ennek a három közösségnek volt saját szervezetei, a mai hat csoporttal szemben.
26. Arter (2000): 677–697. old.
27. Európai Bizottság (2016): An integrated EU policy for the Arctic. Európai Bizottság. Brüsszel.
28. Arctic Centre – Lapland University (2019): Research. Arctic Centre. Rovaniemi.
29. Arctic Centre (2019).
30. A Poláris Év egy nemzetközi tudományos összefogás, amelyben a világ számos országa képviselteti magát, hogy természettudományos megfigyeléseket tegyenek a sarki régiókban. Mills, William James et al. (2003): Exploring Polar Frontiers: A Historical Encyclopaedia. ABC-CLIO. Santa Barbara. 320–321. old.
31. Mills (2003): 320–321. old.

FELHASZNÁLT IRODALOM/REFERENCES

- Arctic Centre – Lapland University (2019): Research. Arctic Centre. Rovaniemi.
- Arter, David (2000) Small State Influence Within the EU? The Case of Finland's Northern Dimension Initiative. Journal of Common Market Studies. 2000/5. szám. 677–697. old.
- Balbim, Renato (2016): in: Balbim, Renato (szerk.) (2016): The geopolitics of cities old challenges, new issues. Institute for Applied Economic Research. Brasilia. 123–170. old.

- Bogoyavlenskiy, Dmitry et al. (2014): Arctic Demography in: Larsen, Joan Nyman–Fondahl, Gail: Arctic Human Development Report. Nordic Council of Ministers. Koppenhága. 27–41. old.
- Catellani, Nicola (2003): The EU’s Northern Dimension: Testing a New Approach to Neighbourhood Relations? Utrikes politiska Institutet. Stockholm. 51 old.
- Csatlós Erzsébet (2013): Az Arktisz nemzetközi jogi helyzete. Akadémia Kiadó. Budapest. 238 old.
- Csizmadia Norbert (2017): Geopillanat. L’Harmattan Kiadó. Budapest. 294–343. old.
- Európai Bizottság (2016): An integrated EU policy for the Arctic. Európai Bizottság. Brüsszel.
- Heleniak, Timothy (2014): Arctic Population and Migration. In: Larsen, Joan Nyman–Fondahl, Gail: Arctic Human Development Report. Nordic Council of Ministers. Koppenhága. 53–104. old.
- Jokelainen, Kristiina (szerk.) (2018): Lapland an International Highflier. Regional Council of Lapland. Rovaniemi. 44 old.
- Keil, Kathrin–Raspotnik, Andreas (2014): The European Union’s Gateways to the Arctic. European Foreign Affairs Review. 2014/1. szám. 101–120. old.
- Lähteenmäki, Maria (2006): From reindeer nomadism to extreme experiences: economic transitions on Finnish Lapland in the 19th and 20th centuries. International Journal of Entrepreneurship and Small Business, 2006/ 6. szám. 696–704. old.
- Mills, William James et al. (2003): Exploring Polar Frontiers: A Historical Encyclopedia. ABC-CLIO. Santa Barbara. 320–321. old.
- Norlen, Gustaf (2018): Unemployment rate, 2016. Norregio. Stockholm.
- Popescu, Ruxandra Irina–Corbos, Razvan-Andrei (2010): The Role of Tourism Marketing in the Strategic Development of the Town of Rovaniemi. Management & Marketing 2010/2. szám. 273–286 old.
- Statistics Finland: Change of total fertility rate by region from 2010 to 2017, per cent. Statistics Finland. Helsinki.
- Statistics Finland (2019): Gross value added at basic prices. Statistics Finland. Helsinki.
- Statistics Finland (2018): Population. Statistics Finland. Helsinki.
- Tennberg, Monica (1996): Indigenous peoples’ involvement in the Arctic Council. Northern notes. 1996/4. 21–32. old.
- The Arctic Institute: Finland. The Arctic Institute. Washington.
- Visit Rovaniemi (2019): Arktikum. Visitrovaniemi.fi. Rovaniemi.